

Naantalin kaupungin lausunto Varsinais-Suomen hyvinvointialueen palveluverkkovisiosta 2027–2037 ja palveluverkkosuunnitelmasta 2027–2029

1. Lausuntomenettelystä

Varsinais-Suomen hyvinvointialue on pyytänyt kunnilta ja muilta sidosryhmiltä lausuntoja palveluverkkovisiosta 2027–2037 sekä palveluverkkosuunnitelmasta 2027–2029. Lausuntopyyntö on päivätty 11.6.2026, mutta Naantalin kaupungille se toimitettiin kaupungin pyynnöstä vasta 18.6.2026. Lausuntoaika päättyy 17.8.2026.

Naantalin kaupunki pyysi lausuntoajan jatkamista 25.8.2026 saakka, mutta sitä Varha ei myöntänyt, koska sen viranhaltijavalmistelu aluehallituksen 31.8. kokoukseen ei pysyisi aikataulussa. Naantalin kaupunki pitää lausuntoaikaa, joka pääosin osuu heinäkuun lomakauteen, ongelmallisena hyvän hallinnon, kuntien tosiasiallisten vaikutusmahdollisuuksien ja asian riittävän valmistelun kannalta. Kyse on kaupungin asukkaiden palvelujen sekä pitkäaikaisten kiinteistö- ja investointiratkaisujen kannalta merkittävästä kokonaisuudesta. Näin laaja lausuntokokonaisuus olisi tullut toimittaa kunnille siten, että lausunnon valmisteluun ja toimielinkäsittelyyn jää tosiasiallisesti riittävä aika heinäkuun loma-aika huomioiden.

2. Yleiset huomiot palveluverkkosuunnittelusta

Naantalin kaupunki pitää palveluverkkosuunnittelun lähtökohtien, aineistojen ja menetelmien kokoamista sinänsä perusteltuna ja pääosin huolellisesti laadittuna. Kaupunki pitää tärkeänä, että palveluverkkoa tarkastellaan pitkäjänteisesti sekä väestönkehityksen, palvelutarpeen, saavutettavuuden, henkilöstön saatavuuden ja tilojen toiminnallisuuden näkökulmista.

Naantalin kaupunki korostaa kuitenkin, että palveluverkkovision laatiminen luonnollisten asiointisuuntien ja alueiden tarkkuudella ei poista tarvetta arvioida muutosten vaikutuksia kuntakohtaisesti. Lausuntopyynnön aineistossa muutoksia on esitetty myös kunnittain, ja muutosten konkreettiset vaikutukset kohdistuvat asukkaisiin, asiakkaisiin, työpaikkoihin, palvelupisteisiin ja tiloihin paikallisesti.

Lyhyen tähtäimen palveluverkkosuunnitelmassa 2027-2029 esitetyt muutokset koskevat Naantalissa ainoastaan Velkuan sote-pistettä, joka esitetään lakkautettavaksi.

Pidemmän tähtäimen palveluverkkovisio 2027-2037 sisältää sen sijaan merkittäviä muutoksia tällä hetkellä Naantalin alueella oleviin palveluihin. Varhan pitkän tähtäimen visio on keskittää tiettyjä palveluja suurempiin yksiköihin eli sote-keskuksiin. Visiossa Varsinais-Suomi on jaettu seutuihin ja sote-keskukset sijaitsevat Turussa, Turun kehyskunnista Raisiossa ja Kaarinassa, sekä Salossa, Loimaalla ja Uudessakaupungissa. Naantali kuuluu suunnitelmassa ja visiossa Läntiseen Turun seutuun, jonka sote-keskus sijaitsee Raisiossa. Naantalista palveluita siirtyisi Raisioon 2030-luvulla rakennettavaan uuteen sote-keskukseen ja tällä olisi merkittävät vaikutukset mm. Naantalista saataviin palveluihin, Naantalin terveyskeskusrakennuksen käyttöön sekä mahdollisiin muihin tilaratkaisuihin.

Tästä syystä kaupunki pitää välttämättömänä, että Varha käy Naantalin kanssa jatkovalmistelussa palvelu- ja tilakohtaiset neuvottelut, etenkin terveyskeskusrakennuksen osalta, samalla, kun Raision uuden sote-keskuksen suunnittelu etenee. Tällöin voidaan yhteisesti arvioida ja suunnitella myös Naantalin tilojen mahdolliset muutostarpeet sekä optimaalinen käyttö.

Lainsäädännön mukaan kuntien tulee siirtää sote-rakennukset yhtiöihin. Yhtiöittäminen olisi pitänyt jo aloittaa ja yhtiöittäminen pitää suorittaa vuoden 2030 loppuun mennessä muun muassa varainsiirtoveron vapautuksen saamiseksi. Tässä vaiheessa ei kuitenkaan ole riittävän varmaa tietoa palveluverkon tulevaisuudesta, jotta Naantalin sote-rakennukset voitaisiin siirtää yhtiöön. Varhan tulee kiirehtiä tulevaisuuden palveluverkon sitovaa päätöksentekoa pitkällä aikajänteellä, jotta alueen kunnilla on riittävät perusteet ja varmuus sote-kiinteistöjen siirtämiseksi yhtiöiden hallintaan ja siten mahdollisuus noudattaa yhtiöittämislainsäädäntöä.

3. Naantalin erityispiirteet: saaristo, saavutettavuus ja väestönkehitys

Naantali on portti saaristoon, johon kuuluu laajoja saaristoalueita. Saaristossa palvelujen saavutettavuus poikkeaa olennaisesti tiiviin kaupunkiseudun olosuhteista. Velkuan ja Rymättylän suunnista asiointimatkat Naantalin keskustaan tai Raisioon ovat pitkiä, ja matka-ajat muodostuvat erityisen kohtuuttomiksi niille asiakkaille, jotka ovat julkisen liikenteen, yhteysalus- tai lossiyhteyksien tai palveluliikenteen varassa.

Naantalin asukasluku kasvaa, ja erityisesti ikääntyneiden palvelutarpeen kehitys on huomioitava palveluverkon ratkaisuihin. Lähipalvelujen heikentäminen saaristoalueilla voi lisätä asiakkaiden kuljetustarpeita. Palveluverkkoratkaisuihin tulee arvioida myös ympäristövaikutuksia: onko kestävämpää kuljettaa yksittäisiä asiakkaita etäällä sijaitseviin palveluihin vai tuoda palvelu lähemmäs asiakasta.

Palveluverkon suunnittelussa tulee varmistaa, ettei saaristoalueiden asukkaille synny tosiasiallisesti heikompa palvelujen saatavuutta kuin muualla hyvinvointialueella.

4. Palvelukohtaiset kannanotot

4.1 Rymättylän ja Velkuan sote-palvelut

Lyhyen tähtäimen palveluverkkosuunnitelmassa 2027-2029 esitetään Velkuan sote-pisteen lakkauttamista ja kaikkien näytteenottopalvelujen siirtämistä Naantalin terveysasemalle. Rymättylässä säilyisi sote-piste, mutta sen toiminnot siirrettäisiin mahdollisesti Naantalin terveysasemalle kun tarvittavat tilat niille löytyvät, mahdollisesti 2030-luvulla.

Naantalin kaupunki katsoo, että Rymättylän sote-piste tulee säilyttää. Rymättylän palveluilla on keskeinen merkitys saaristoalueen ikääntyneille asukkaille ja muille asiakkaille, joiden on vaikea asioida Naantalin keskustassa tai seudullisesti kauempana sijaitsevilla palvelupisteillä. Rymättylän palvelujen säilyttäminen tukee myös alueen muuta palvelurakennetta.

Naantalin kaupunki katsoo, että Velkuan sote-piste tulee säilyttää. Velkuan osalta kaupunki pitää välttämättömänä, että palvelujen saavutettavuus turvataan. Mikäli Velkuan sote-pisteestä luovutaan, Varhan tulee järjestää korvaava palvelu esimerkiksi säännöllisenä liikkuvana palveluna. Naantalin kaupunki tuo lisäksi esiin, että Velkuan uudelta koululta voidaan tarjota kohtuullisella vuokralla tilat

sote-palvelujen järjestämiseen. Koulun tilojen kunto on hyvä, joten sote-pisteen lakkautuksen perusteena ei voi käyttää tilojen huonoa kuntoa.

4.2 Perustason vuodeosastohoito

Varhan palveluverkkovisiossa 2027-2037 sote-keskuksiin keskitettäisiin perustason vuodeosastohoito. Tämä tarkoittaisi vuodeosastotoiminnan siirtämistä Naantalın terveysasemalta Raisioon valmistuvaan uuteen sote-keskukseen.

Naantalın kaupunki vastustaa Naantalın perustason vuodeosaston sulkemista. Naantalın sijainti, saaristoalueiden palvelutarpeet, väestön ikääntyminen ja olemassa olevat toimivat tilat puoltavat vuodeosaston säilyttämistä.

Varhan perusteluissa on viitattu toiminnan keskittämisen tuomiin synergiaetuihin, henkilöstön saatavuuteen, vuokratiloista luopumiseen ja Raisioon suunnitellun uudisrakennuksen alueellista kapasiteettia lisäävään vaikutukseen. Naantalın kaupunki katsoo, etteivät nämä perusteet yksin riitä oikeuttamaan Naantalın vuodeosaston lakkauttamista.

4.3 Hammashoito

Hammashoidon yksiköitä on myös tarkoitus visiossa kehittää ja keskittää suurempiin yksiköihin. Naantalissa muutos tarkoittaisi Rymättylän yhden hammashoitoyksikön siirtoa Naantalın terveysasemalle.

Tämä muutos on perusteltu. Pääasia on, että palvelu säilyy kohtuullisen matkan päässä saaristosta.

4.4 Radiologinen kuvantaminen ja laboratorion näytteenottopalvelut

Kuvantaminen on yksi Varhan visiossa sote-keskuksiin keskitettävistä palveluista, ja se tarkoittaisi Naantalın röntgen-toimintojen siirtymistä Raisioon valmistuvaan uuteen sote-keskukseen.

Naantalın kaupunki suhtautuu kielteisesti Naantalın radiologisen kuvantamisen palvelujen mahdolliseen yhdistämiseen Raision kuvantamisyksikköön. Raisioon keskittäminen heikentäisi palvelujen saavutettavuutta Naantalista ja erityisesti saaristoalueilta.

Tyks Laboratorioiden näytteenottopalvelujen osalta näytteenotto saaristossa loppuisi ja se keskitettäisiin Naantalın terveysasemalle. Asiakkaille näytteenotto voi olla palvelu, jossa vieraillaan usein, ja tästä syystä saariston asiakkaiden näytteenottopalvelu tulisi järjestää säännöllisesti liikkuvana palveluna.

Aineistossa on erotettu Tyks Laboratorioiden näytteenottopalvelut ja perusterveydenhuollon näytteenotto, mutta aineistosta ei ilmene, miten nämä eroavat toisistaan. Naantalissa toimii Tyks Labin näytteenottopiste.

4.5 Vammaispalvelut ja vaativan palvelun asuminen

Vammaispalveluihin ei esitetä palveluverkkosuunnitelmassa tai -visiossa Naantalın osalta muutoksia. Uuden asumisyksikön rakentaminen Läntiselle Turun seudulle on kuitenkin nähty tarpeelliseksi.

Naantalın kaupunki toteaa, että kaupungissa on asemakaavoitettuja tontteja, jotka mahdollistavat uuden vaativan palvelun asumisyksikön sijoittumisen Läntiselle Turun seudulle.

4.6 Mielenterveys- ja päihdepalvelut

Naantalın osalta visiossa muutos olisi mielenterveys- ja päihdepalvelujen siirtäminen terveysaseman kiinteistöön nykyisestä toimipaikasta eli kaupungintalolta.

Muutoksen vaikutukset ovat palvelujen saatavuuden ja tilojen käytön näkökulmasta vähäiset.

4.7 Lapsiperheiden erityispalvelut ja lastensuojelu

Näiden palvelujen kohtalo Naantalissa jää valmistelumateriaalissa epäselväksi. Materiaalissa todetaan, että Naantalin lastensuojelun avohuolto ja lapsiperhesosiaalityön suunniteltu muutos on lisäys/korvaava 2030-luvulla. Perustelu tälle on palveluiden keskittäminen ja synergiaedut. Korvaava kapasiteetti olisi Raision sote-keskuksessa 2030-luvulla.

Eli jääkö Naantaliin ko. palvelua ja lisäys saadaan Raisiosta? Vai siirtyisikö palvelu kokonaan Raisioon? Tällä hetkellä palvelut toimivat Naantalin kaupungintalolla.

Naantalin kaupunki katsoo, että palvelut tulee saada jatkossakin Naantalista.

4.8 Työllistymistä edistävät palvelut

Visiossa esitetään työllistymistä edistävien palvelujen sosiaalityön keskittämistä Naantalista Raision tulevaan sote-keskukseen 2030-luvulla.

Tämä muutos voi olla järkevä, jos ja kun naantalilaisten työttömien lähipalvelut järjestetään jatkossakin työvoimapalvelujen toimipisteessä Raisiossa.

5. Aineiston täsmennystarpeet

Aineistosta ei löydy kuntouttavan työtoiminnan osalta jatkosuunnitelmaa. Naantalin kaupunki pitää toivottavana, että nämä palvelut tarjotaan jatkossakin Naantalissa. Toiminnalle on olemassa hyvät tilat.

Naantalin kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että lausuntoaineiston taulukoissa vaikuttaa olevan laskennallisia ja esitysteknisiä epäselvyyksiä. Joissakin taulukoissa korvaava toimipiste näyttää lisäävän kokonaismäärää, joissakin se ei vaikuta kokonaismäärään ja joissakin kokonaismäärä näyttää jopa vähenevän. Tämä vaikeuttaa muutosten vaikutusten arviointia.

Esimerkiksi vammaisten työ- ja päivätoiminnan toimipaikkojen muutoksen ja perustelutekstin välillä on epäjohtamukaisuutta. Mikäli toimipaikkojen määrää vähennetään, mutta samanaikaisesti todetaan tarve toiminnan laajentamiselle, tulee Varhan täsmentää, miten palvelutarpeeseen vastataan käytännössä.

6. Yhteenveto

Naantalin kaupunki edellyttää, että Varha huomioi jatkovalmistelussa Naantalin saaristoisuuden, pitkät asiointimatkat, väestön kasvun, ikääntyneiden palvelutarpeen sekä kaupungissa jo olemassa olevat toimivat tilat.

Palvelukohtaiset lausunnot käyvät ilmi edellä olevasta.

Naantalin kaupunki pitää tärkeänä, että Varha jatkaa valmistelua tiiviissä yhteistyössä kuntien kanssa. Palveluverkkoratkaisuissa tulee turvata asukkaiden yhdenvertainen palvelujen saatavuus koko hyvinvointialueella, myös saaristoalueella.

Kuntia on tarpeen myös informoida Varhan palveluverkon kehittämistyön aikataulusta – milloin asiassa tehdään päätöksiä, joiden perusteella kunnat voivat tehdä ratkaisuja kiinteistöjensä yhtiöittämisestä.